

Amsterdam, 5 oktober 2018

Betreft: stand van zaken Nederlandse accountancysector

Geachte dames en heren,

U ontvangt binnenkort de Monitoring Commissie Accountancy (MCA) en spreekt naar verwachting later in het jaar met de minister over de stand van zaken in de Nederlandse accountancysector.

Namens de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) wil ik u hierbij graag informeren over de laatste ontwikkelingen in onze sector.

De kwaliteit verbetert, maar dit moet ook kunnen worden aangetoond

Als accountants dienen wij het publiek belang en wij hebben gedurende de afgelopen jaren hard gewerkt aan verbetering van de kwaliteit van onze controles. Daarmee is voortgang geboekt. Het zelfbewustzijn en het zelfreinigend vermogen van de sector zijn gegroeid. Accountantsorganisaties hebben flink geïnvesteerd in kwaliteit, wij zetten meer mensen in per opdracht, stellen ons kritischer op tegenover controleklanten en nemen vaker afscheid van controleklanten indien zij niet aan de hogere kwaliteitsstandaarden kunnen of willen voldoen. Ook nemen wij geen nieuwe klanten aan als de capaciteit ontoereikend is.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Daarnaast hebben we als sector veel andere maatregelen getroffen die de kwaliteit van ons controlewerk verbeteren en naar een hoger niveau brengen. Het interne toezicht is versterkt met een onafhankelijke Raad van Commissarissen, de beoordelings- en beloningssystemen zijn aangepast en onze onafhankelijkheid is strenger gereguleerd dan waar ook ter wereld.

Maar wij zijn nog niet tevreden. Het is noodzakelijk dat meer snelheid wordt gemaakt en meer diepgang wordt bereikt, zoals ook de MCA van ons verlangt. Daarbij is het van belang dat wij u niet alleen *vertellen* over wat wij doen, maar ook dat wij *bewijzen* dat onze inspanningen effect sorteren in de praktijk. De kwaliteitsverbetering moet niet alleen worden ervaren, maar ook aantoonbaar worden gemaakt. Met de bijgaande Veranderagenda Audit proberen wij dat te bereiken.

Het belang van de juiste cultuur

Wij hebben geleerd dat een verandering pas echt duurzaam is als deze wortelt in de juiste cultuur. Een cultuur waarbinnen het publiek belang altijd prevaleert boven individuele of commerciële overwegingen, waarbij we samenwerken, verantwoordelijkheid nemen, onze ruggen rechten en waarin we ons aanspreekbaar en kwetsbaar durven opstellen. Aan die kwaliteitsgerichte cultuur werken wij elke dag. De

kritiek van maatschappelijke stakeholders , toezichthouder AFM, de MCA en de leerpunten van onze eigen jonge professionals geven ons hierin duidelijk richting. Bij de cultuurverbetering past dat wij open zijn over de dilemma's en obstakels die wij tegenkomen in ons werk. Daarbij hoort ook dat wij bereid zijn tot het aanpassen of verbeteren van de structuren die ons in staat stellen ons werk te doen, mits wij goed kunnen onderbouwen hoe aanpassingen tot kwaliteitsverbetering leiden. Wij willen versterken wat werkt en aanpassen wat beter kan. Tevens moeten we alert zijn op nieuwe schadelijke prikkels die aanpassingen met zich mee kunnen brengen.

Verwachtingen

Herstel van maatschappelijk vertrouwen vergt meer dan alleen het verbeteren van de controlekwaliteit. De accountant wordt verweten teleur te stellen op onderwerpen zoals fraude en continuïteit. Waar dat terecht is moeten wij ons werk beter doen en de maatschappij mag verwachten dat de sector zich tot het uiterste inspant om kwaliteit te leveren. Daarnaast constateren wij dat wij niet altijd voldoen aan de maatschappelijke verwachtingen. Met onze Veranderagenda Audit trachten wij de verwachtingskloof te verkleinen door enerzijds de kwaliteit structureel te verhogen om beter aan de verwachtingen te voldoen en tegelijkertijd duidelijk te maken wat wij doen rondom vraagstukken als auditkwaliteit, fraude en continuïteit en wat van ons mag worden verwacht op basis van de geldende beroepsregels. Wij gaan de dialoog aan met stakeholders over waar zij meer van ons verwachten en waar wij meer kunnen doen. Daarbij hangt onze effectiviteit mede af van de kwaliteit en inbreng van andere partijen in de financiële keten, zoals bestuurders, audit commissies en aandeelhouders.

Tot slot

Integriteit en professionaliteit vormen onze drijfveren en het dienen van het publiek belang is ons doel. Daarover mag geen twijfel bestaan. Dat laat onverlet dat zich onverhoopt incidenten kunnen voordoen. Wat van ons mag worden verwacht, is dat we staan voor onze principes en leren van de fouten die we maken. Alleen dan komt duurzame verandering tot stand.

Met vriendelijke groet,

Marco van der Vegte
Voorzitter NBA

Bijlage: de Veranderagenda Audit

Veranderagenda Audit

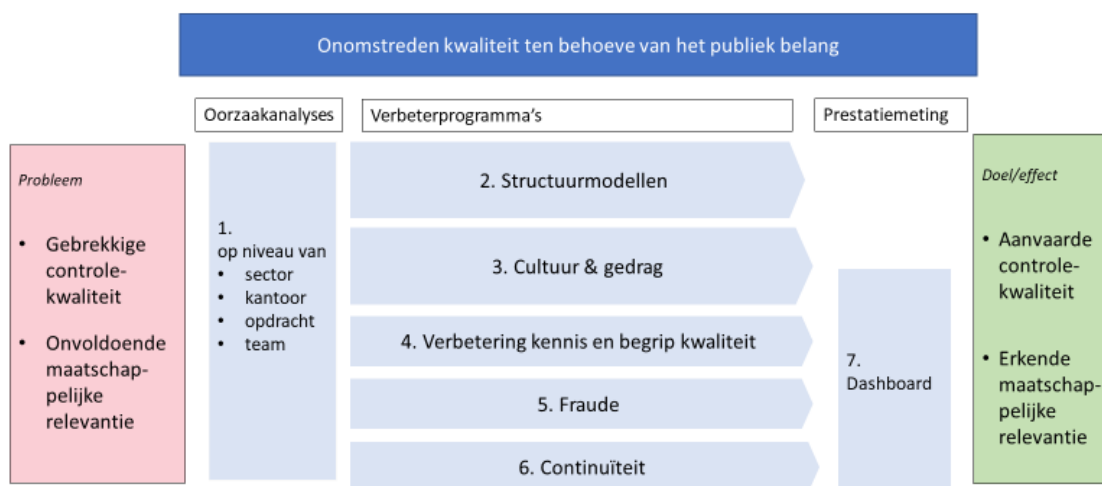
Wat wij doen

In juni 2017 heeft de accountancysector de Veranderagenda Audit gepubliceerd. De sector koos hiermee voor een meer fundamentele en integrale aanpak van het hervormingsprogramma dat in 2014 in gang was gezet met een pakket van 53 verbetermaatregelen. Aanleiding voor de Veranderagenda Audit was het eerste rapport van de Monitoring Commissie Accountancy (MCA) eind 2016. Bij de publicatie van de Veranderagenda werd aangegeven dat deze doorlopend zou worden geëvalueerd en aangepast. Een eerste aangepaste versie werd in het najaar van 2017 gepubliceerd.

Via de stuur- en werkgroepen met daarin de belangrijkste vertegenwoordigers van de controlepraktijk, de toezichthouder AFM en de Monitoring Commissie Accountancy stellen we de vast welke voortgang wordt geboekt. De verschijning van het tweede rapport van de Monitoring Commissie Accountancy in juni 2018 onder de titel 'Doorpakken!' is aanleiding geweest de veranderagenda opnieuw aan te scherpen. Met deze brief en de Veranderagenda Audit willen wij als sector kenbaar maken dat wij ons tot het uiterste willen inspannen om de beoogde veranderingen te realiseren.

Daartoe zijn de vorig jaar in gang gezette sectorinitiatieven en thema's geëvalueerd en van aangescherpte doelstellingen en nieuwe mijlpalen voorzien.

Veranderagenda audit

Concreet betekent dit dat we de komende periode uitvoering geven aan een aantal samenhangende programma's:

1. Systematische oorzakenanalyse als basis voor kwaliteitsverbetering

We trekken het delen van **systematische oorzakenanalyses** door naar alle OOB-accountantsorganisaties. Dit om passende maatregelen te kunnen treffen, gericht op continue kwaliteitsverbetering en –borging op team-, kantoor- en sectorniveau. We wisselen ter bevordering van het lerend vermogen van de sector als geheel onderling kennis uit over de aanpak en uitkomsten van deze oorzakenanalyses. Via de nog in te

stellen ‘Kennistafel oorzakenanalyse’ wisselen we deze informatie uit met alle accountantsorganisaties (OOB en niet-OOB), controlecliënten, toezichhouders, investeerders, banken en andere gebruikers. Waar gewenst voegen we nieuwe KPI’s toe aan het Dashboard Accountancy.

Gebaseerd op de gedeelde oorzakenanalyse naar de controlekwaliteit bij vier grote OOB-accountantsorganisaties hebben we eind 2017 de publicatie *Tien drivers van controlekwaliteit* uitgebracht. Daarin staan tien voorwaarden die essentieel zijn voor een goede controlekwaliteit en die met name gericht zijn op het team en de individuele accountant. Waar nodig zullen we deze drivers actualiseren.

2. Analyse business-, verdien- en partnermodellen

Met controlekwaliteit als ijkpunt analyseren we de positieve en negatieve prikkels in onze **business-, verdien- en partnermodellen** en brengen wij vanuit die analyse mogelijke maatregelen en hun effecten in kaart. We bespreken de dilemma’s die daarbij optreden en schuwen daarbij geen heilige huisjes. Ook betrekken we nadrukkelijk onze stakeholders bij de analyse en de aanbevelingen.

Als start van de discussie over structuurmodellen hebben we eind 2017 als sector het *green paper Structuurmodellen Accountancy* gepubliceerd. Naast waardering was er ook kritiek: te defensief, teveel gericht op handhaving van de status quo, te weinig onderbouwend cijfermateriaal (meer objectivering) en te weinig alternatieven (meer verbreding). Opmerkingen die we ons ter harte nemen en meenemen in het vervolgtraject. Het traject om daar te komen, staat niet op zich maar doorlopen wij samen met stakeholders.

3. Cultuur & gedrag

We stimuleren verandering van **cultuur en gedrag** door het faciliteren van dialoog en reflectie tussen de organisaties in de sector. We leren van elkaar en van anderen, en concentreren ons daarbij op thema’s als:

<ul style="list-style-type: none"> • Diversiteit in teams • Werkdruk, tijdsdruk, budgetdruk • Van angstcultuur naar aanspreekcultuur, wat is daarvoor nodig 	<ul style="list-style-type: none"> • Leren van fouten • Leiderschap: sturing en ruimte geven • Veranderaanpak en verandervermogen
--	--

Accountantsorganisaties zijn zelf aan zet als het gaat om cultuur- en gedragsverandering binnen hun kantoor. Er is geen ‘one size fits all’ voor het verbetertraject en het werken aan een kwaliteitsgerichte cultuur, maar we kunnen nog veel leren en beseffen welke kernwaarden noodzakelijk zijn voor verdere verbetering. In de afgelopen jaren hebben we ons als sector vooral ingezet op het ontwikkelen van cultuurmeetinstrumenten voor kantoren, inclusief publicaties over 0- en 1-metingen. Naast het organiseren van bijeenkomsten waarin professionals en accountantsorganisaties van elkaar kunnen leren, in dialoog gaan over kernwaarden en het delen van kennis door het tonen van goede voorbeelden zoals de publicatie: *‘Good practices; Werken aan een kwaliteitsgerichte cultuur’* (Mei 2018). In de fase waarin we nu zitten, richten we ons vooral op de gezamenlijke waarden als: openheid, kwetsbaarheid, lef en vertrouwen en het durven toepassen van professionele oordeelsvorming. We delen onze inspanningen en inzichten en ook onze worstelingen.

4. Verbetering kennis en begrip kwaliteit

We geven invulling aan het **kwaliteitsbegrip** door het verbeteren van de kennis en het begrip van de **controlestandaarden**. Op die wijze proberen wij de kloof te overbruggen tussen het navolgen van regels en de professionele oordeelsvorming en dragen wij bij aan de effectiviteit van de beroepsstandaarden. Wij ontwikkelen nieuwe leermiddelen, die beknopt, helder en visueel zijn, stimuleren het gesprek over de toepassing van standaarden en meten de resultaten (kennistoets).

In *Waar het om gaat; Kompas voor controlekwaliteit* (april 2018) geven accountants antwoord op de vraag hoe controlekwaliteit tot stand komt en waar de gebruiker van de gecontroleerde bedrijfsinformatie op mag rekenen. Het biedt leidende principes, aan de hand waarvan de professional zijn eigen oordeel kan vormen. Hij of zij moet staan voor die principes en die principes situationeel goed kunnen toepassen. De beroepsstandaarden vormen daarvoor een essentieel fundament en bieden houvast aan de beroepsbeoefenaar: niet omdat het moet, maar omdat het ertoe doet. Het is aan ons om uit te leggen wat je op basis van de standaarden mag verwachten van accountants en om met gebruikers actief de dialoog te zoeken over gebieden waar deze verwachtingen niet overeenkomen.

5. Fraude voorkomen en bestrijden

We doen wat in ons vermogen ligt om **fraude en corruptie** te bestrijden. We dragen actief uit wat de samenleving van ons mag verwachten, we gaan met beroepsgenoten het gesprek aan over wat er nodig is om die verwachtingen waar te maken en delen kennis en instrumenten. Ook maken we onze vorderingen inzichtelijk.

Niet de beperkingen en risico's die ons beroep met zich meebrengt zijn het vertrekpunt, maar de vragen vanuit het maatschappelijk verkeer en ons eigen vermogen. We concretiseren dit verder met een 'fraudeprotocol': *Wat je van de accountant mag verwachten*.

6. Mitigeren van risico op discontinuïteit

Wij willen de tijdige identificatie en communicatie over mogelijke **discontinuïteit** van organisaties verbeteren. We zetten ons actief in voor een snellere deponering van jaarstukken.

Hiertoe hebben we eerder dit jaar een *green paper* gepubliceerd voor consultatie en discussie, met het voorstel dat ondernemingen altijd een paragraaf over toekomstbestendigheid opnemen in de jaarstukken. We vergroten daarmee het bewustzijn van continuïteitsrisico's, die samen gaan met ondernemerschap en bevorderen het geven van voor gebruikers relevante informatie. Die gebruikers (waaronder beleggers, curatoren en verzekeraars) zien de maatschappelijke baten hiervan, maar benadrukken ook het belang van tijdig deponeren. Daartegenover staat het extra werk voor organisaties die onder de wettelijke controleplicht vallen en de piekbelasting voor accountants bij snellere deponering. Die dilemma's staan centraal in het *white paper* dat we later dit jaar publiceren. De NBA zet zich in voor de aanpassing van regelgeving die dit mogelijk maakt.

7. Beter laten zien wat we doen

We maken kwaliteitsprestaties van de sector zichtbaar met het **Dashboard Accountancy**. We betrekken onze stakeholders actief bij de ontwikkeling en uitvoering van dit instrument. Daarmee komen we tegemoet aan de roep van die

stakeholders om het effect en resultaat van onze inspanningen aantoonbaar te maken.

Onze kwaliteit wordt tot nu toe vooral zichtbaar gemaakt in de rapporten van externe partijen of rondom incidenten. Wij willen echter zelf op periodieke basis verantwoording kunnen afleggen aan het maatschappelijk verkeer. Het Dashboard Accountancy helpt ons als sector om te communiceren over de relevantie van het beroep en over de manier waarop wij het publiek belang centraal stellen in ons werk en om trots te genereren bij allen die in de sector actief zijn. Het biedt niet alleen getallen, maar maakt ook het verhaal achter de cijfers inzichtelijk. In januari 2019 presenteren we een eerste versie voor de negen OOB-kantoren. Van daaruit bouwen we verder.

